

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasáboz petit sor 10 kr., többzori hirdetésnél olcsóbb. Nyilttér sora 25 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. A hirdetések Bittermann Nándor nyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el. Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Az országos kiállítás ügyében.

bejelentések az 1885. évi országos kiállításra körülbelül befejeztettek. Eddig 3340 kiállító jelentkezett. E tekintélyes számból az oroszlanrész Budapest fővárosára, melynek 774 kiállítója van, és Bács-Bodrogh megyére esik, melynek 397 kiállítója van: Budapest az összes kiállító 23%-át, Bácsmegeye 12%-át teszi. Az eredménynek Bács-Bodrogh megyére eső része akár területi, akár népességi tekintetben az ország egyéb megyéivel szembeítve valóban meglepő. Magyarország összes népessége 15.600.063 lakos, Bács-Bodrogh megyéé 638.063. E számárányt tekintve, ha az egész ország és annak minden törvényhatósága egyenlő arányban érdeklődött volna már előzetesen a kiállítás iránt, Bácsmegeyéből a kiállításra a lakosság számárányára való tekintetből köteleességszerűleg 4% kiállítóknak kellett volna jelentkezni, — jelentkezett pedig tényleg 12%, vagyis háromszor annyit.

Az egész ország területe: 322 285 kilométer; Bácsmegeye területe 11.079 kilométer. Ha a kiállítás iránti érdeklődés megítélésének kiindulási pontjául az ország egyes törvényhatóságainak területi kiterjedésének arányát vesszük, Bácsmegeyére köteleességszerűleg az összes kiállítóknak csak 3%-a esett volna, holott tényleg 12%-át képezik bejelentéseikkel az ország összes kiállítóinak, vagyis négyszer annyit, mint a mennyit a teljes arányosság alapján az ország Bácsmegeyétől várhatott volna!

E valóban öröndetes eredmény, akár azt népességi, akár területi tekintetéből mérlegeljük, minden szónál ekesebben megcáfolja azon két év előtt kiváló férfaktól országos hirlapokban fejtegetett nézetet, hogy Bácsmegeye kultura és kulturális érzék tekintetében az ország más vidékeihez képest rendkívüli elmaradottságot tüntetne fel: a téves nézeteket akkoron e sorok írója gr. Zichy Jenő és György Aladárral szemben talán nem éppen sikertelenül más irányú adatok alapján a maguk értékére leszállította — a kiállítás iránti dicséretes eredmény egy újabb és fontos adattal szolgál arra nézve, hogy Bácsmegeyében igen is van, és pedig igen nagy mérvben érzék minden kulturális törekvés iránt, és azt csak az itélheti el, a ki külsőségek után indul, vagy azt és annak állapotait felszínes tekintetéből veszi bírálat alá.

Az országos kiállításra történt bejelentések Bácsmegeye területén akként oszlanak meg, hogy a zombori kiállítási alkerületre 203, a szabadkai, bajai és újvidéki alkerületekre pedig együttvéve 194 bejelentés esik. És a zombori alkerület az országos bizottság eredeti tervezetében benn sem volt, az csak utólagosan szerveztetett, midőn a bajai alkerület alakuló gyűlésén az irányban erélyesen és lelkesen felszóltak Sándor Béla főispán és Schmausz Endre alispán urak.

A kiállítás iránti érdeklődés, melynek mint kulturális szimptomának fontosságát kicsinyelni nem lehet, amint a fenti számadatokból világosan kiderül az egész megyében, kivált a szabadkai, de legkiváltképen a zombori kiállítási alkerület területén oly nagyszerű arányokat öltött, hogy azokra az egész megye értelmisége, iparossága és földbirtokosai méltán büszkék lehetnek.

A kiállítás tényleges sikere azonban nemcsak az irányában nyilvánuló dicséretes érdeklődés és bejelentésektől függ, hanem a valóságos részvételtől a kiállításban. Ily dolgokban et voluisse non est satis: A jóakarát egymagában nem elég!

Azt mindenki, ki az efféle kiállítási ügyekben csak némileg is jártas eleve is tudhatta,

hogy egy országos kiállításban való részvétel a kiállítóktól tetemes áldozatokat igényel, maga a kiállítandó tárgy előállítás is költségbe kerül a kiállítóknak, ehhez járulnak a térdíjak, a csomagolás és a szállítási költségek. A megyei kiállítók azon alapos remény fejében jelentkeztek egyenlően a kiállításra, hogy a megye közönsége, a megyei és városi törvényhatóságok, az egyes községek képviselőtestületei, úgy mint az másutt is történt, megyénkben is, e célra szánt hazafias járulékaikkal — őket haladásti törekvésekben, a kiállításban való tényleges részvételük lehetővé tételében, támogatni fogják.

Az előre látott költségeket megkészszerzte, az országos bizottság által igen mérsékelt áron rendelkezésre bocsátandóknak jelzett szekrények és állványok, most beigazodott igen magas ára. Igaz, hogy azok nagyszerűek lesznek, imponálni fognak, de előre nem sejtett nagy drágaságuk valószínűleg sok bejelentett kiállítót a kiállításban való tényleges részvételtől vissza fog tartani.

Hogy ez Bácsmegeyében ne történjék, hogy kiállítóink tömegesen vissza ne vonuljanak a nagy horderejű országos ügytől, az alkerületi bizottság elnökségének megbízásából, a jövő hét folytatban az egyes városi és községi képviselő-testületekhez azon hazafias kérséssel fogok járulni, hogy: tehetségökhöz és körülményeikhez képest szíveskedjenek a megyei kiállítók terhein nagylelkű járulékaikkal könnyíteni. — A befolyandó és nyilvánosan elszámolandó pénzből lehetőleg egészen fődöntetni fognak a megyei kiállítók térdíjai, szekrény és állványdíjai, oda és visszazállítási költségei, úgy, hogy a hazafias adományok eredményéhez képest a kiállítókra a költségekből csak a munka elkészítése és becsomagolása fog háramlani.

Kétségtől van, hogy egyes kiállítók, kik minden költséget szívesen önmaguk fognak viselni, de tagadhatatlan, hogy a legnagyobb rész terhein könnyíteni okvetlenül kell: e könnyítésnek aránya és mértéke a megye városi és községi képviselő testületeinek hazafias áldozatkészségétől fog függeni!

Dr. Margalits Ede

Az adai m. kir. földműves iskola szervezési szabályzata.

Az adai földműves iskola célja minden mezőgazdasági, az állattenyésztés, hizlalás és ápolás körüli munkát kellően végezni tudó, és ezeket, valamint a fatenyésztést és földművelést is alaposan értő egyéneket képezni, hogy ezek egyrészt az iskola vidékén kisebbnek tartott birtok oszkerübb és nagyobb haszonnal járó kezelésére képesítenek, vagy mint a mezőgazdasági munkák vezetői nagyobb birtokoknál bizvást alkalmazhatók legyenek. Eppen ennek elérése végett az adai földműves iskolában a tanítás gyakorlati, — s a munkában való ügyesség kifejlesztésére a fősúly fektetettik. Az elmélet az elemi tantárgyak tanítására, a gyakorlatban törtétek magyarázására és indoklására, áttenkítések nyújtására és ismétlésekre, írás és számolási dolgozatok készítésére terjed. A növendékek kiképezetnek továbbá minden az állatok tenyésztésénél előforduló teendőket, valamint a beteg állatok ápolásában, hogy képesek legyenek az állatorvos működését kiegészíteni. A tanfolyam két évig tart. A felvételi feltételek következők: a) betöltött 17 éves életkor; b) erős, egészséges testalkat; c) írni, olvasni tudás; d) feddhetlen erkölcsi magaviselet. e) A belépő tanonc szülői vagy gyámjának egy oly nyilatkozata, melyben ezek kijelentik, hogy a belépő tanonc az akaratukkal lép az iskolába; hogy kötelezik magukat vele az elírt tanfolyamot elvégeztetni, s ha mégis a tanít befejezése előtt az iskolából kilépne, és ezen kilépése folytán munkás hiány miatt az iskolát kár érné, az általa nekik tartott kártérítéssel tartoznak. f) Az iskolában levő tanonc az apa elhalálása esetén, ha a vagyon az ő kitépését kívánja, minden kötelezettség aól azonnal felmentetik. g) A Bács-Bodrogh vagy ezzel szomszédos megyék és a bácsmegeyei gazd egyület, valamint városok, községek és magánosok által alapított ösztöndíjas helyeket, a megyék, városok, és községek közgyűlése s a nevezett gazd egyület választmányai s az illető alapítók — szem előtt tartván az a) b) c) d) f) alatt elírt feltételeket, mindég az év szeptember 1-ig töltik be, ugyanezen hó 10-ig a kijelöltek névsorát a földm. iskola igazgatójával közölni tartoznak. Ha ez részükről elmulasztatnék, ezen ösztöndíjas helyek betöltését az igazgató teljesíti oly módon, hogy ő ezen helyekre a hi-

ányzó és eselékönnyvel magukat ellátó munkás tanoncokat két évre felfogadja s tudomásvétel végett eljárásáról az alapítókat értesíti. h) A belépő tanonc belépési ténye által magát minden néven nevezendő munka végzésére s feltétlen engedelmségre kötelezte. i) Az iskolába való jövetelkor a munkás tanoncnak egy ünneplő s egy köznapi öltözékkel, két pár fehérneművel, lábbelivel és két törülközővel kell birnia. A hiányzó öltözék részeket vagy törülközőket az igazgató a tanonc munkabérének ternére szerzi be. A tanoncok az iskolában helyzetnek el és ellátásuktól az igazgató gondoskodik. Az élelem egyszerű, de ízletes és tápláló eledelkből áll. Egyelőre Adán járó tanoncok is vétetnek fel, kik azonban sem lakásban sem élelmezésben nem részesülnek, egyebekben minden tekintetben a bennlakókkal egyenlő kötelezettségeik vannak s ugyanolyan elbánásban részesülnek. A munkás tanonc szorgalmához mérten 30 firtig terjedő évi munkabérben részesül, mely neki évnegyedenkénti részletekben, mindíg az évnegyed végén kifizetetik. A gyakorlati tanításban, valamint a gazdasági munkában szünet nincs, az a hétköznapiokon a belépéstől az elbocsátásig folyton tart. Az elméleti tanítás november 1-én kezdődik s aug 31-én fejeztetik be. A tanonc a tanítási év megkezdése előtt azaz novemb. 1-5. közötti napokon tartozik belépni. A tanfolyamot végeztetik október utolján bocsátatnak el. Vasár- és ünneppnapokon az iskolában teljesítendő munkák kivételével — munkas-ünet van ugyan, de a tanoncok kötelesek az isteni tiszteletben részt venni. Fizetési kötelezettség egész évre 150 firt, melyért a tanonc teljes ellátásban, azaz élelmezés, lakás, mosás és tanításban részesül; harminc forint pedig munka megváltási általány címén, az igazgató felterjesztésére évnegyedenkénti s utólagos részletekben fizetetik ki, mely összeg rendeltetése a ruházat s egyebek pótlása. Fegyelmi rendszabályok, házi és napirend. 1. A tanoncok kötelesek mindenben az igazgató rendelkezését pontosan teljesíteni. 2. Kötelesek a segéd-tanárnak, valamint a kertésznek engedelmeskedni. Általában a tartozó tiszteletet kötelesek mindenkor megadni felebbvalóknak s iparkodniok kell szorgalom, munkásság és jó magaviselet által ezek meglegedését kiérdemelni. 3. Tartoznak az oktatásnál, valamint az esteli rendelkezésnél mindég jelen lenni. 4. Dohányzás — tan- és háló helyiségekben, általában mindenütt — hol gyűlékony tárgyak vannak — meg nem engedtetik. 5. Betegség esetén tartoznak az igazgatónál azonnal jelentést tenni, ki az iskola orvosával a keletkező nagyobb bajnak elejét vétetheti. 6. Idegeneket hálásra elfogadni — nem szabad. 7. A b-járóknak munkaközben s a bennlakóknak munkán kívül is, a városba menni, engedély nélkül — nem szabad. 8. Bármilyen fegyvert tartani tilos. 9. Kártya s egyéb szerenese játékok tiltatnak. 10. Minden tanoncnak kötelessége a legkisebb észlelt hibát, hiányt, visszaélést vagy rendtelenséget azonnal bejelenteni. 11. Szeszest italt az iskolába hozni meg nem engedtetik. 12. Azon tanonc, ki nem szorgalmas, vagy a kapott rendelkezteket hanyagul vagy éppen nem teljesíti; ki a 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. és 11. pont ellen vét, először megintetik, második esetben munkabéréből egy megfelelő rész elvonásával büntetetik. 13. Ha részegség, garázdaság tapasztaltatik nála, a munkabér elvonása fokozható, s ha ez sikertelen lenne, az iskolából kiiltható. 14. Azon tanonc, ki bármilyen módon káros vagy veszélyes befolyást gyakorol társaira, ha maga nem is követne el oly vétséget, mely megbüntetését okvetlenül maga után vonná, munkabér elvonás, esetleg kitiltással büntetendő. 15. Minden kártétel — mely rossz akaratnak tulajdonítható — megtérítést von maga után. 16. Az igazgató a büntetésekről tartozik jelentést tenni a beküldő szülők, gyámok vagy alapítóknak. 17. A tanoncok karácsony böjtiének előestéjénél karácsony másnapját követő napestig; nagy esüörtöktől husvét utáni keddig bezárólag szabad-álgolthatnak. Köbesező időkben pedig a tanoncok indokolt kérelmre az igazgató három napra terjedő eltávozási engedélyt adhat. A szabadságidő leteltével meg nem érkezett tanonc helyett napszámot fogadtatik, melyet munkabérére terhére az igazgató fizet. Ilyen tanonc az iskolában töltendő további idejére többé nem szabad-álgolthatik. A napirend a következő: Reggeli felkelés telen 5 órakor 5-6-ig minden tanonc megmosdik, fölötözik, ágyat megve i, a hálószoba kisép-rtetik és szellőztetik s a munkába indulásra készen áll. 6-8 ig munka a szabadban vagy egyebütt 8-8 1/2-ig reggeli 8 1/2-11-ig a munka folytatása. 11-12 g tanítás. 12-1 ig ebéd. 1-2 ig pihenés és tanulás 2-5 ig munka. 5-6-ig istálló munka. 6-7 ig tanítás és tanulás 7 órakor esteli, utána rendelkezés másnapra, melyen valamennyi tanonc jelen tartozik lenni. Reggeli felkelés nyáron 4 órakor. 4-5 ig mosdik, öltözés, takarítás, sz-llőztetés s a munkába indulás. 5-7 1/2 ig munka 7 1/2-8 ig reggelizés. 8-11 ig munka. 11-12 ig elméleti tanítás. 12-2 ig ebéd és pihenés. 2-8 ig munka 8 órakor esteli, utána rendelkezés másnapra. Telen és nyáron lefekvés 9 órakor. A kik istálló felügyeletre, állatok ápolására vagy hasonló teendőkre vannak felváltva kirendelve, — szükség szerint 1 1/2-2 órával előbb kelnek fel. Eső időkben, ha a gazdaság a tanoncokat nem foglalkoztathatja — elméleti tan-

tás tartatik. Munkára, munkaszünetre, a tanóra kezdete és vége, étkezésre, valamint felkelés és lefekvésre csempetés által adatik jel. Étkezésnél az igazgató vagy segédtanárnak jelen kell lenni, hogy a netaláni rendtelenségnek eleje vételessék. A másodéves tanoncok közül az igazgató két „hetes” jelöl ki. Az első tartozik a többiek előtt fél órával előbb felkelni; ő csempet a felkelésre, munkába állás előtt ő jelentkezik az igazgatónál, hogy a munkában való netáni rendelkezést átvegye. Az első hetes teljesíti a többi csempetést is, végzi a major és ház körül való apróbb munkákat; segédkezik az ételmezés körül, tisztítja a tanszobát, télen ezt, valamint alakszobát fűti. Az első hetes írja fel a napi munkát s vezeti a munka naplót. A második hetes szintén egy — esetleg fél órával előbb kel fel; — ő hozza az istállóban való teendők tartoznak. Ő ügyel fel az állatokra, beméri a tejet, kiadja a takarmányt, sepi az istállót és annak környékét, a trágya telepet ápolja, öntözi stb. Heti teendője alatt a felügyelőre bízott takarmánykiadás, tejbevétel stb.-ről pontos jegyzéket vezet. Általános megjegyzések. A tanulók erkölcsi magaviseletére, tisztességes polgárrá leendő képzésére, a szorgalmas, józan és becsületes élet utáni törekvésére hatni — minden módon iparkodik az iskola. Különös súly fektetettik tehát arra, hogy a tanulók között a testvéri szeretet és összetartás érte fejlesztessék és szilárdítsák; egymás valóságát és nemzetiségét kellő tisztelet és becsületben tartás. Illetlen beszédek, káromkodás, perlekedés, lármá és önbíráskodás, a cselédekkel való durvaság szigorúan tiltatik. Az iskola könyvtárából felfogásuk és képzettségükhez illő gazd. olvasókönyvekkel elláttnak. A gyakorlati munkából csempetés előtt kiállani nem szabad. Munka közben és azon kívül is a kezükre bízott eszközöket kártérítési kötelezettség mellett tartoznak ápolni. Kötelesek a gazd. állatokkal szeliden bánni; az igás állat túleröltetése vagy kihasználása szigorúan tiltatik. Minden tanuló az év elején kijelölt helyét tartozik folyton megtartani; a neki átadott bútorkra vigyázni; a tisztaságra különösen örködni. Egymás tárgyait érinteni, vagy éppen elmulajdonítani kizárólag terhe mellett tiltatik. Minden lakszobában a tanulók közül egy felügyelő jelöltetik ki, kinek rendelkezéseit eltérni s neki mindenben engedelmkedni kötelesek. A lefekvésre adott jeladás után a hálószobákban mindenki köteles helyét elfoglalni. A jeladás utáni kimaradás szigorúan büntetett. Jeladás után a felügyelő köteles a lámpákat eloltani; a netán kimaradottakat pedig büntetés terhe alatt az igazgatónak bejelenteni.

Az adai m. kir. földműves iskola igazgatója.

Hirek.

Kinevezések. Bács-Bodrogh megye főispánja, Sándor Béla ur öméltsága kinevezte: Trischler Ferenc tb. aljegyző és közleg. gyakornokot a zombori szolgabírószághoz segédszolgabíróknak; és Gertinger Pál törvényszéki joggyakornokot közleg. gyakornoknak a központba.

Személyi hir. Bács-Bodrogh megye alispánja, Schmausz Endre ur öméltsága a baja szabadkai szárnyvasút közgazgatási bejárás útjáról, melylyel kapcsolatosan a bejáró vidékeken hivatalos körúrtját is véggezte, visszaérkezett a megye székhelyére, Zomborba.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter, Mátéházi Matkovics Lajos zentai szolgabíróknak és nejeinek Tavasy Idának, a zentai községi gymnasium tanuló számára tett 200 frtos jutalomdíj-alapítványukért elismerését nyilvánította.

Szabadkan a f. hó 20-án megtartott városi közgyűlésen Mamusch Lázár volt országos képviselő polgármesternek lön egyhangúlag megválasztva.

Baja város polgármestere felkérte Komócsy Józsefet, hogy a Tóth Kálmán emléktáblájának leleplezése alkalmára írjon ünnepi ódát és azt annak idején szavalja el. A jeles költő a felszólításnak készséggel annál is inkább tesz eleget, mivel Tóth Kálmán nevéhez kegyeletes emlékek kötik.

Rezső trónörökös öfensege dr. Milkó Izidor szabadkai és Hadzsits Antal újvidéki földieinket és jeles írókat sajátkezőleg aláirt levélben felkérte, hogy az általa tervezett „Osztrák-Magyar monarchia írásban és képbén” című munkának a magyar szent korona országait ismertető részéhez közreműködésükkel hozzájáruljanak.

Palicsi versenyek. A szabadkai tornaegylet által a jövő hó 3-án Palicson rendezendő versenyek programja — mint a „Herkules” írja — még a következő pontokkal bővített ki: Gátuszás, táv 500 m. 5 gáttal; a gátak a vízszínen úszó gerendák. Első kihívó: Milassin Andor. Gyaloglás, táv 3 klm. Első kihívó Sztojovich Emil. Négyvezős hajók verseny, kormányossal. Résztvehet minden a palicsi tavon használatban levő négyvezős palánkos csónak. Táv 500 m. A nevezés zárónapja e hó 24-ike volt. A versenyekre nemcsak a szabadkai tornaegylet, hanem a szegedi és zentai sportklubok tagjai közül is többen gyakorolják magokat.

Értesítés. A kalocsai tanítóképzésnél a növendékek beírása aug. 30-án lesz. Az első osztályba felvételnél oly ép testű növendékek, kik 15-ik évüket betöltötték, s a hiterkölestan, anyanyelv, számvetés, földrajz és történelemben legalább annyi jártassággal bírnak, mennyit a középtanodák négy alsó osztályában tanítanak. Erről a növendékek vagy iskolai bizonyítványt mutatnak föl, vagy felvételi vizsgálatot tesznek. A felvételi s javító vizsgálat szept. 1-én tartatik. Korát mindenki keresztlevéllel, testi épségét orvosi bizonyítvánnyal köteles igazolni. A ki segélyben akar részesülni, ebbeli kérvényét fm. dr. Haynald Lajos bibornok-érsek ökegyelmességéhez intézze. A kérvény keresztlevéllel, iskolai, orvosi és szegénységi bizonyítvánnyal szerelendő fel s legkésőbb aug. 15-éig az intézeti igazgatóságához benyújtandó.

Az újvidéki állami kereskedelmi és ipariskolában a beiratkozások az 1884/5-iki tanévre, szeptember 1., 2. és 3. napjain történnek és a III. osztály is meg fog nyitattni, miáltal a tanintézet teljessé lesz.

Bács-Bodrogh megye alispánja körlevelet intézett a községi elüljáróságokhoz, melyben a tűzbiztosítási díjszabás és kárfelvételre nézve felvilágosítást és utba-

igazítást ad. Az alispán körlevele így hangzik: Egy felmerült eset folytán felhívom a megyebeli összes községek elüljáróit, tegyék a legkiterjedtebb módon közhírre, hogy tűzkár elleni biztosításoknál a biztosítás a tényleges érték mennyiségét soha se haladhatja meg, — mert a biztosító társulatok nem a biztosított összeg, hanem csakis a tényleges kár nagysága után fizetik meg a kártalanítást; ennél fogva a községekben megforduló biztosító részleti utazó ügynököknek ezzel ellenkező ígérései — melyek a biztosított összeg után nekik járó díjaknak magasbitására irányozvák — figyelembe ne vételessenek. Jelen körrendeletemről igyekezzék minden községi elüljáróság a lakosságot magán uton is kellőleg felvilágosítani. Zombor, 1884. június hó 22-én. Schmausz, s. k. alispán. Bács megye alispánjának e köriratáról a „Nemzet”, „Pesti Napló”, „Egyetértés”, „Pesti Hírlap” és „Pester Lloyd” országos hírlapok mult heti számaikban nagy elismeréssel szólnak és azt mások követendő példának feldicsérik.

Szabadka-bajai szárnyvasút közgazgatási bejárása f. hó 21, 22-23-ik napjain ment végbe Gyöngyössy János miniszteri osztálytanácsos vezetésével. A bejárásban részt vettek: Schmausz Endre alispán, Horváth Lajos vasuti főfelügyelő, Stróhr vezérkari százados, Tripolszky Gyula megyei főmérnök, Sztankovics vasuti főmérnök, Kovács forgalmi mérnök, Lisznyai Tihámér kulturmérnök, Deák és Latinovics szolgabírók; — Baja város részéről: Drescher Ede polgármester, Scheibner főkapitány, Schleicher mérnök, Szutrelly Lipót és Spitzer Benő bizottsági tagok. Nehézségek nem fordultak elő, csupán a bacsalmási indóház találtatott a községtől távol fekvőnek; a terepviszonyok miatt azonban ezen változtatni nem lehet. — A biztosítást a bejárás első napján Szabadka város polgármestere vendégelte meg. Hétfőn este a bizottság tiszteletére fényes estély volt Latinovics Ernő borsódi kastélyában. A lakomán a vendégszerető házigazda felköszöntőt mondott Gyöngyössy osztálytanácsosra, mint a kormány képviselőjére, míg Szutrelly Lipót igen sikerült felköszöntőben az egész bizottságot, mint a vasutal együtt járó kultúra terjesztőjét éltette. 23-án este Baja város rendezett a bizottság tiszteletére disztrakomát a lövészkert szép helyiségeiben. Gyöngyössy osztálytanácsos kijelentette, hogy a szabadka-bajai szárnyvasut még ez év végével fog a közforgalomnak átadati.

Az osztrák-magyar monarchia írásban és képbén Az újvidéki „Szrpszko Kolo”, Rudolf trónörökös nagy irodalmi vállalatát ismertetvén, a szerbek óhajának és kívánatának vél kifejezést adhatni, a midőn kéri, hogy e nagy fontosságú és jelentőségű munka szerb nyelven is jelenjen meg. Ezen kívánatát annál jog sultabbnak tartja, mivel a trónörökös a szerb nyelvet és irodalmat szereti, a szerb nyelvet már hosszabb idő óta tanulja s azt szépen beszéli. A szerb munkatársak figyelmét is felhíván e körülményre, azt Rudolf trónörökös tudomására hozni kéri.

Pályázat Az 1884—1886. évekre Zombor városában az egész megye területére alakított adófelszámolási bizottságnál a jegyzői teendők végzésére két díjnoki állomás egyenként 2 frt napi díjjal három havi vagy ennél tovább terjedő idő tartamára betöltendő. Az ezen állomást elnyerni kívánók felhivatnak miszerint képzettségüket, szakismeretüket, de különösen a fogalmazási szakmai jártasságukat s erkölcsi magaviseletüket igazoló okmányokkal ellátott folyamodványukat, ezen pályázat közzétételétől számítva két hét alatt nálam nyújtsák be; később benyújtott folyamodványok tekintetbe nem fognak vétetni. Magyar kir. adófelügyelő. Zombor, 1884-ik évi július hó 23-án Duchon Béla.

A palicsi versenyeket rendező szabadkai tornaegylet legutóbb tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy az augusztus 3-ki versenyek nevezési zárnapiját aug. 1-ig meghosszabbítja. Továbbá, hogy a bajnoki célversenyben, kardvívásban és akadályversenyben, csak a második küzdelem tartatik most s a harmadik, vagyis döntő küzdelem, esetleg még ebben az évben, szeptemberben tartatik meg. Végül, hogy az uszás a palicsi tavon háromszögben fog történni úgy, hogy a háromszög egy oldala 500 méter lesz.

A zentai községi népiszkolánál egy városi osztálytanító és egy, esetleg két tanait állomásra pályázat van hirdelve aug. 10-éig.

Döme Gyula, szabadkai kir. törvényszéki irodatiszt, a beregszászi kir. törvényszékhez irodai igazgatóvá nevezetett ki.

Felhívás! A mult évben már szóltunk Topolya város tisztelt közönségéhez a szent István napi nemzeti ünnep alkalmából rendezett népünnep érdekében, és felszólalásunk — hála a közönség belátásának, — nem volt pusztában elhangzó szó. Belátván célunkat az ünnepély rendezésével, számtalanok siettek fillére ikkel segítségünkre, hogy tehetőségük szerint részt vegyenek a topolyai nép társadalmi felvillanyozása életre keltésében. Mindannyiunknak, kik a népet alkotjuk, — ha nem is volnánk ugyanazon polgári állásokban, — az egyesülésre kell törekednünk, hogy ezen minden nyomatékos fellépésnél, — magasabb cél elérésére való törekvésnél mulhatatlanul szükséges tényező rendelkezésünkre álljon. Ha nem értünk egyet, soha semmit ki nem viszünk; — életképesek nem vagyunk. Hogy pedig magunk — illetve egymás felül tisztában legyünk, mennyiben van meg köztünk az egyetértés összekötő és erősítő kapcsa: szükséges, hogy időnként annak látható kifejezést is adjunk. És van-e erre alkalmasabb időpont, mint szept. István apostoli királyunknak, a magyar nemzet vallási és alkotmányos egysége megalkotójának kiválólag magyar ünnepe? Magyarországunk és kereszténységünk országosan szept. István napján üli névünnepét; — mi is — az országunk bár alig számbajehető része, de egymásra utalt polgárai Topolya mezővárosának, üljük mege napot, és pedig nem csupán mint egyházi ünnepet, hanem mint jó keresztény családnál szokásos a névünnepet megülni, — Istennek tetsző vigszággal — mulatsággal is! Még egyszer — és folyton ismétéljük: magyarok tartunk össze, és összetartozásunknak szenteljünk ünnepet — a szept. István napját! E célból — mint azt a mult évben is tettük, ugyanazon renddel népünnepet kívánunk rendezni, és hogy tervünket megvalósíthassuk, — mint akkor — most is tehetősebb polgártársaink segítségéhez fordulunk. Járuljon hozzá min-

denki tehetsége és belátása szerint, hogy minél változatosabbá tehessek az ünnepet, általánosabbá a vigszágot és mulatságot, — amint azt a cél megérdemli. A mult évben rendezett népünnep — mint minden első rendezés — sok hiányt és figyelembe vevendő tórt fel, mit az ideimél számba kívánunk venni; — és megvagyunk a felől győződve, hogy polgártársaink áldozatkészsége — és annak idején tanusítandó rendszere tete meg fogja nekünk adni az eszközt, hogy az általános kívánalomnak eleget fogunk tehetni. Isten velünk, — amidőn polgártársaink összetartása, áldozatkészsége és rendszeretetére számot tartunk. — Topolyán, 1884. július 20. Radimetzky Ferenc, biz. jegyző Dr. Hadzszy János, biz. elnök.

Az újvidéki jótékony szerb nőegylet az összes szerb nőegyletek közreműködésével Újvidéken, szerb nemzeti és női kézműipar kiállítását fog rendezni, mely az ottani szerb népiszkolai épületben folyó évi augusztus hó 3-án ünnepélyesen fog megnyitattni, s augusztus 18-án fog bezárattni. E kiállításon 4000 darab külön nemű szerb női házi iparmű, a szerb nép felsőbb leánytanodái, s nőtanítóképzési tanulók, valamint egyes szerb nők kézi munkái lesznek közszemlélre kitéve. Egyes kiállítási tárgyak jutányos áron el is fognak adatni.

Jakab napján. P.-Sz.-I.-n, a hol a jó kenderen kívül a jó kedv is meg szokott teremni, D. urat, ki mellesleg mondva a klubriász nagymestere, ismerősei s tisztelői Jakab napján a következőkkel verssel lepték meg:

Legyen élte derült miként klubriász,
Ha kézbe van a felső, kilences s az asz.
Contrát ne mondjon sohase a bubánat,
Még sokáig recontrázzon a halálnak.
Mosolyogjon a szerencse mint négy felső
S ha végre a nagy s utolsó majster eljő
Szt.-Jakabbal és a többiekkel még a
Ményben is vígan szőljön a quart asz bella.

Szabadkai illetőségű egyetemi polgárok által f. évi július 19-én az alakulandó „Szabadkai önkényes tüzoltó egylet” alaptökeje javára rendezett táncvigalom tiszta jövedelme 180 frt 7 kr.

Vasuti menetrend 1884. évi május 20-tól.

Szegedtől Eszékig.	5. vonat.	7. vonat.	9. vonat.
Szegedről indul	— 01	3.30	10.55
Horgos „ „	6.45	4.16	11.50
Palics „ „	7.26	4.50	12.31
Szabadka „ „	8 —	6 —	2.20
Bajmok „ „	8.40	7.08	3.45
Militics „ „	9.26	7.57	4.42
Zombor „ „	10.25	8.35	5.40
Szt. Iván „ „	10.48	9.10	6.21
Szóna „ „	11.02	9.32	6.52
Gombos érkezik	11.14	9.48	7.11
Erdődről indul	12.30	11.25	
Dálya „ „	1.40	12.05	
Drava-Szarvas indul	2.03	12.28	
Eszékre érkezik	2.35	—	
Eszéktől Szegedig.	6. vonat.	8-ik vonat.	10. vonat.
Eszékről indul	12.20	3.30	
Drava-Szarvas indul	12.53	4.03	
Dálya „ „	1.58	4.55	
Erdődre érkezik	2.14	5.11	
Gombosról indul	3.14	6.35	8.15
Szóna „ „	3.27	6.54	8.39
Szt. Iván „ „	3.41	7.15	9.06
Zombor „ „	4.08	7.58	10.10
Militics „ „	4.24	8.23	10.40
Bajmok „ „	5.02	9.21	11.58
Szabadka „ „	6.30	10.35	2.33
Palics „ „	6.46	10.51	2.55
Horgos „ „	7.24	11.25	3.45
Szeged érkezik	8 —	12 —	4.30
Zomborból Budapestig.	403. von.	411. von.	413. von.
Zombor indul	4.08	10.10	7.58
Szabadka érkezik	5.41	1.03	10.11
Szabadka indul	6.07	2.05	10.40
Kis-Körös érkezik	7.44	4.13	1.20
Kis-Körös indul	7.51	4.23	1.30
Budapest érkezik	10.58	8.15	6.10
Budapestről Zomborig.	412. von.	404. von.	414. von.
Budapest indul	6.40	3.50	9 —
Kis-Körös érkezik	10.41	6.34	1.29
Kis-Körös indul	10.51	6.41	1.39
Szabadka érkezik	12.57	8.20	4.30
Sza adka indul	2.20	8.40	6 —
Zombor érkezik	5.06	10.15	8.17
Zomborból Zimonyig.	412. von.		402 sz. gyorsv.
Zombor indul	10.10		
Szabadka érkezik	1.03		
Szabadka indul	1.28		11.01
Csantavér „ „	2.00		
Topolya „ „	2.30		11.35
Kis-Hegyes-Feketehegy indul	3.00		
Verbász-Kula indul	3.29		12.05
Ó-Kér „ „	3.54		
Kiszás „ „	4.15		
Újvidék „ „	4.52		12.55
Pétervárad „ „	5.08		1.06
Karlóca „ „	5.27		1.18
Becska „ „	6.04		
India érkezik „ „	6.29		2 —
Mitrovica III. érkezik			5.25
Mitrovica III. a. indul			12 —
India indul	6.36		2.03
Ó-Pazna indul	6.56		
Uj-Pazna „ „	7.16		
Batájica „ „	7.33		2.45
Zimony érkezik	8.07		
Zimonyból Zomborig.	411. von.	403. von.	401 sz. gyorsv.
Zimony indul	6.40	11.38	2.46
Batájica indul	7.15	12.06	
Uj-Pazna „ „	7.32	12.20	
Ó-Pazna „ „	7.52	12.36	
India érkezik	8.14	12.54	3.28
Mitrovica III. érkezik			5.25
Mitrovica III. a. indul			12 —
India indul	8.21	1.01	3.31
Becska indul	8.49	1.26	
Karlóca „ „	9.23	1.58	4.14
Pétervárad indul	9.39	2.13	4.26
Újvidék „ „	10.03	2.36	4.43
Kiszás „ „	10.32	3.04	
Ó-Kér „ „	10.54	3.25	
Verbász-Kula „ „	11.24	3.54	5.27
Kis-Hegyes-Feketehegy indul	11.53	4.16	
Topolya indul	12.29	4.55	5.57
Csantavér indul	12.54	5.09	
Szabadka érkezik	1.27	5.42	6.30
Szabadka indul	2.20	6 —	
Zombor érkezik	5.06	8.17	

Észrevétel: A kövéren nyomott számok az éjjeli órákat jelzik esti 6 órától reggeli 6 óráig.
A 411., 412., 413. és 414. számú vonatok omnibus vonatok.
A 403. és 404. számú vonatok, személyvonatok.

Dijazással és földmívelési gépvásárral egybekötött szarvasmarha- és sertésnyészállat vásár Budapesten 1884. évi szeptember hó 20., 21. és 22. napjain I. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter a szarvasmarha- és sertésnyészállat elmozdítása érdekében Budapesten f. évi szeptember hó 20., 21. és 22. napjain szarvasmarha- és sertésnyészállat-vásárt tart. II. A vásár és kiállítás rendezésére egy vásárrendező-bizottság alakítottatott, mely Budapesten, a Köztelken székel. A vásár Budapesten, a fővárosi marhavásártéren tartatik. III. A vásár szeptember hó 20., 21. és 22. napjain minden reggel 10 órakor kezdődik és délután 6 órakor végződik. IV. A vásárra becsáttnak a korra való tekintet nélkül: a) Szarvasmarha: bika, bikaborjú, üsző és üszőborjú. I. Magyar. II. Nyugati fajták. b) Sertés: kan, koca. I. Hazai. II. Nyugati fajták. Magyarországi kiállítók által külföldről vett vagy külföldi tulajdonosok birtokában levő állatok is vásárra becsáttnak a díjakra azonban külföldön nevelt állatok csak az a) II. és b) II. alatti csoportokban versenyezhetnek. Hízalt vagy tenyészképtelenné tett, vagy egyéb okból tenyésztési célokra már nem alkalmas állatok a vásárra nem becsáttnak. V. A vásárra a bejelentések a vásárrendező bizottság által szétküldött, illetőleg attól nyervehető bejelentési minták felhasználásával, két példányban, legkésőbb augusztus 27-ig bezárólag, a vásárrendező bizottsághoz címezve, a Köztelkenre küldendők. Minden bejelentéshez a tenyészet egészségi állapotát igazoló egészségi bizonyítvány csatolandó. Az állatok szállítására nézve a vasutak kedvezményeket engedélyeztek. Az erre jogosító igazolványok a vásárrendező bizottság által a bejelentőknek megküldetnek. VI. A bejelentett állatok előbb, mint szeptember 19-én reggel, el nem fogadtatnak, de szeptember hó 19-én estig okvetlenül beállítandók. Az állatok Budapestre érkezés után azonnal a kiállító megterhelhetése nélkül újabb állatorvosilag megvizsgáltatnak, s ha betegnek találattatnak, a budapesti állatorvosi tanintézetnek adatnak át orvoslás végett. VII. Az állatokat a vásár utolsó napja, szeptember hó 22-én délutánig a vásárról elvinni nem szabad. VIII. Az állatok takarmányozásáról és ápolásáról a kiállítók gondoskodnak. Intézkedés történni a végre, hogy a szükséges takarmány és alomszalma mérsekelt és a vásártéren közteendő árakon, a vásártéren helyben kiszolgáltassák. IX. A vásárra hozott tenyészállatok állása felett azok ára is kiteendő, s az a bejelentési íven is megemlítendő, hogy az ár a katalógusba felvehető legyen. X. A kiállított állatok az első jelentkező vevőnek mindenestire eladandó és többé árverésre nem becsáttható. XI. Ha valamely tényleg eladott, a történni eladás a vásárrendező-bizottságnak a helyszínén levő irodájában azonnal bejelentendő, s a vevő nevével együtt az állás-táblán feljegyzendő. XII. A vásár utolsó napja, szeptember hó 22-én reggeli 10 óráig el nem kelt állatok, az nap árverésre becsáttnak. A kikiáltási ár a tulajdonos által határozottat meg, mely ár azonban a bejelentett eladási árnál nagyobb nem lehet. Ha a kikiáltási árón felül ígérnek, eladó tartozik az állatot átadni. XIII. A jelesb állatok díjazása céljából az e célra felkért országos gazdasági egyesület közbejöttével két bírói bizottság alakítottatik, egyik a szarvasmarhák, másik a sertések megbírálására. XIV. Mindkét jury szeptember hó 20-án kezdi meg működését, és az nap be is fejezi — úgy, hogy szeptember hó 21-én reggel 10 órakor már a díjazott állatok állása felett a díjak jelezhetőek legyenek. XV. A díjazott állatok elővezetése mellett a díjak kihirdetése és kiszolgáltatása szeptember hó 21-én déli 12 órakor történik. XVI. A földmívelési miniszter által adományozott díjak a következő osztályokra tüzetnek ki. A) Szarvasmarha. I. Magyar fajta. Bika: 1-ső díj 100 db 10 frankos arany. 2. díj 40 db 10 frankos arany. 3. díj 20 db 10 frankos arany. Bikaborjú: 1. díj 10 db 10 frankos arany. (1 éves korig) 2. díj 5 db 10 frankos arany. Tehén: 1. díj 50 db 10 frankos arany. 2. díj 20 db 10 frankos arany. 3. díj 10 db 10 frankos arany. II. Nyugati fajta. a) Berni simmenthali (kuhlandi, mariahofi), pinzgau (müllthali), allgauer. Bika: 1. díj 80 db 10 frankos arany. 2. díj 40 db 10 frankos arany. 3. díj 30 db 10 frankos arany. 4. díj 10 db 10 frankos arany. Tehén: 1. díj 50 db 10 frankos arany. 2. díj 20 db 10 frankos arany. 3. díj 10 db 10 frankos arany. Bikaborjú: 1. díj 10 db 10 frankos arany. 2. díj 5 db 10 frankos arany. b) Egyéb kulturfajták és keresztzések, 1 db birkára 30 arany, 1 db tehénre 20 arany. B) Sertések. I. Hazai kondor sertés. a) szőke: kan 1. díj 20 db 10 frankos arany. 2. díj 10 db 10 frankos arany. Koca 1. díj 15 db 10 frankos arany. 2. díj 8 db 10 frankos arany. b) fekete: kan 1. díj 20 db 10 frankos arany. Koca 1. díj 15 db 10 frankos arany. II. Nyugati fajták. Kan 1. díj 20 db 10 frankos arany. Koca 1. díj 15 db 10 frankos arany. XVII. Valamennyi díj csupán abszolút becsléssel állatnak adható ki. XVIII. A pénzbeli díjak mellett oklevelek is adtaknak, melyeken a jutalomdíj megemlítve van. XIX. Pénzbeli díjakon kívül oklevelek adtaknak. XX. A vásár látogatása díjmentes. — Függelék. A m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium által f. évi szeptember hó 20., 21. és 22-én rendezendő tenyészmarha- és sertésvásárral egybekapcsolt nemzetközi gépvásár tervezete. I. A nemzetközi gépvásár célja, egyrészt a gazdaságosságok alkalmat nyújtani arra, hogy magát a gazdasági gépgyártás terén felmerülő újabb szerkezetű gépekre nézve könnyű módon tájékozassa, másrészt a gépgyárosoknak módot nyújtani arra nézve, hogy tökéletesített gyártmányaikat a közdaközönségnek bemutatassák. 2. A gépvásáron részt vehet bármely bel- és külföldi gyáros a mezőgazdasági termelés céljaira szolgáló mindennemű gépekkel és eszközökkel, ha a gépvásár rendező bizottságától nyert szabályszerű bejelentési íven megjelenési szándékát és méterenkinti térigényét augusztus hó 31-ig a rendező-bizottságnál (Budapest, Köztelken) bejelenti. 3. Az igénybe veendő vásárterület minden méterje után 1 frt térdíj előlegesen fizetendő. 4. A gépvásárra bejelentett gépek és eszközök, szeptember 18-án déli 1 óráig szeptember 19-iki délután 6 óráig a vásártéren kijelölt helyre szállítandók. Ezentúl érkező gépek visszautasítottatnak. A gépek elszállítása a vásártérről szeptember 22-én délután 1 órakor kezdhető meg, és

szeptember 23-án estig okvetlenül eszközözendő. 5. A vásáron tett eladások a vevők nevének és a gép árának megemlítésével a rendező-bizottságnál bejelentendők. — Kelt Budapesten, 1884. évi július hóban. Földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium.

Az obrováci templom építésénél az állvány összeült és két újvidéki kőművessegéd, névleg Hesseli József és Barth Károly, súlyos sérüléseket szenvedtek. Hymen Obermüller Ferenc eljegyezte Schmidt Mária kisasszonyt Újvidéken.

Az újsóói református lelkészi állomásra f. hó 20-án Erdős József egyhangúlag megválasztott.

Pályázatok. Baján a József-külvárosi iskolánál, 500 frt fizetés és szabad lakás mellett, Fröbel-gyermekkertésznöi állomásra aug. 31-ig; egy rendőri, egy hajdui és egy lovashajdui állásra pedig aug. 15-iki határidővel van pályázat hirdetve.

Anna-bál Palicson. A palicsi fürdői zenekar f. hó 27-én, azaz vasárnap táncvigalmat rendezett.

Árverés. Podolszky József és neje 2400 frtra becsült ingatlana július 29-én Apatinban elárvereztetik.

Csonoplán Zahorai Józsefnek 300 kereszt buzája f. hó 25-én d. e. 11 órakor elégett.

Csantavéről t. évi július 22-éről írják, hogy ott egy kolera nosztrasz eset fordult elő.

Az ó-becsei zsidótemplom fölépítésére (tégla és homok kivül 22000 frt) augusztus 3-án d. e. 9 órakor adandók be az ajánlatok 10% bántépénzzel.

Hegyesi vasuti állomás f. hó 25-étől kezdve nem a 142. óránál, hanem a kula-hegyesi uton fekvő 143. számúnál lesz.

Hymen Stein Róza k. a-t Jankovácon eljegyezte Schaffer József Csantavéről.

A bécsi híteleget jelent, miszerint Weinstein Miksa szabómester Szabadkán, fizetés képtelen lón.

Szabadkán e hó 23-án Jancsity Máté 3. köri lakosnak 9 éves fia a kis Palibayn fürdőben, belefullt.

Kohn Salamon ó-sóói kereskedő mérget vett be és több napi szenvedés után f. hó 18-án meghalt.

Pályázat van hirdetve a Bács-Bodrogi megyei kir. adófelügyelőségél II. osztályu pénzügyi fogalmazói állásokra.

Véres kardparbaj folyt le, mint az E-s írja, szerdán délután 5 órakor a zentai gimnáziumi épületben Magyar Gyula kormánypartii lapszerkesztő és Braun Soma kir. bírósági végrehajtó között, mely Magyar többszörös és súlyos megsebesítésével végződött. A párba jara okul Magyar és Braun között lefolyt ismeretes tettelegessé szolgált. Magyar lapszerkesztő a szenvedett vágások következtében jagsátában tört ki, mire nagy néptömeg gyűlt össze a gimnázium udvarában. Magyart a sebek összevarrása és bekötése után kocsin szállították lakására; eddig sebláz nem állott be. A kihívás folyó hó 22-én történt Magyar részéről s bár az egész város tudomással bírt róla, sőt a helyet is időt tudta mindenki, a rendőrségnek még sem jutott eszébe a város közepén, a járásbírósiq tőzsomszágában lefolyt párba j megakadályozni; de a viadal után való nap a rendőrkapitány két pandurral, nagy virtussággal kísértette Braunt a rendőrségi épületbe, hol vele jegyzőkönyvet vett föl.

Mayer Károly 10126 frtra becsült ingóságai f. év augusztus hó 24-én Újvidéken elárvereztetnek.

NYÁRI SÉTA.

Szeretem a természetet. Imádó érzéssel bámulom csodáit, repeső örömmel vágyom kebelére, mint anyjára a gyermek, ki minden tárt kartól visszaborzad, mintha tudná, hogy csak az anyaszív szeret igazán, más csál.

Édesdeden pihenek a mező fűvén, hol megcsap a friss kaszálás lehellete; ábrándozva hallgatom a füvek ernyője alatt lesuhogó patak csacsogását; gyönyörrel járdalok öreg-ifju testén ennek a tápláló földnek, mely — mint a hangszer, ha megérintik — minden szavamra hangot ad. A szép természet valóságos erény testben, olyan büvölő, olyan varázsló, mivel elég csak érintkezni, hogy azonnal megváltozzunk, jobbá legyünk. Haragunk elmúlik egy nevető virágos mezőben; bánatunk földerül, mikor körülünk minden fényben himbál; lelkünk, — mely tán a sir óhajtságig leveretett — mint valami isteni sugár fölegyenesedik a légszezer nyugtató élet láttára s a hajnali harmatban a szél friss hűsében szinte kifördünk a bűnből, mikkel a társaságban beszennyeződünk s a lélek mint a templomban néhány órára visszanyeri szüzi szemérmét. Milyen fenségesen tiszta, sima a természet képe s milyen dűltak a társas élet arcvonásai!

Itt sétálok az áldások tárházában. A szellő hízegő kedvesként simogatja kéjtől hevült orcámat. Két oldalt — mint valami granátos sereg — deli akácfák állnak őrt, lombjaik rezegve rázzák le magukról a nap-sugarakat, mint aranyesőt hullatva a gyepre.

Az ég stukturja tisztán borul a nyári világ fölé, mint valami ezüstharang, csak imitt-amott legelnek annak verőfényes mezején apró bárányszőcskék.

Közél és távolban a föld népe sűrű-forog, rátermett kezében ég a munka, arcuk viharzántotta barázdáin végig folydogál a verejték, alácsepeg arra az istenadta áldásra, melynek számára készen tartja már otthon a zsákját a „Darubika” zsidó néminemű tartozások törlesztése tekintetéből. Mert amit a szegény ember aratási perzselő nap hevében olyan igazándi munkával megkeres: annak nagy részének már jó előre talpára vert részint a szükségétől, de sokkal több esetben a könnyelműség — Szarvas Gáborral szólva a könnyű elméjűség — től hajtva. Sajna, hogy így van a dolog!

Pedig Bangó Jóska azt mondja, hogy nincs boldogabb ember a földművelőnél, mert annak egyik lába mindig a földön van, a másik meg nincsen messze az egyiktől. Hát igazsága is volna ennek a Bangó Jósának, ha a magyar emberben olyan nagy mértékben ki nem volna fejlődve az „előre való törekvés” ösztöne, hanem ez ösztönrel fogva ő folyvást a jövőben él s majd minden évben anticipálja a következő évi aratást. Így aztán az a boldogság ignotos fallit, notis est derisui.

Amoda élénk zaj veri föl a csendet messze távolban. A természet gyermekeinek kipirult ajkain zeng a dal, hogy izesebb legyen a munka, hogy gyorsabban haladjon a lomha szárnnyú idő:

„Peng a kasza, dül az élet,
Magsűrögnék a kepekék . . .
Te is ott vagy, én is megyek
En is aratótok leszek.

Én is megyek, melléd állok,
A hol sűrűs a táblátok.
Te is vágod, én is vágom
S ég a csókom szép orcádon!

Peng a kasza, dül az élet,
Mi vagyunk a gyors kepekék,
Csók a kalász, szedjük össze,
Öleléssel kössük össze!”

Oh te hajnal fel, izzadsággal mosakodó nép, — ki kopott, fakó ruhát viselsz, mint a pacisirta! mennyivel tisztább, üdőbb a te kedélyed, mint a miénk, kik nem találkoznak minden nap a természettel, hanem megülünk a zöld függönyös szobában s saját hibavalóságainkkal tápláljuk és tesszük zavarossá becses énünket.

Aztán milyen brutális egészség mosolyog ezeknek a munkásoknak a képén! Megirigyelhetné a miniszterelnök is. Jól sem laknak tán csak sátoros ünnepek, de azért egynek-egynek a színéből kitelhetne három darab olyan gróf urfi, mint a melyik ott lova-golgat az aratók körül a kasznár ural egyetemben. Feltehető róla, hogy születése óta sohasem éhezett meg voltaképpen, mégis olyan színű az arca, mint a gorgonzola sajt s lábszárai olyan vékonyak, mint valami fogpiszkáló.

A nap főlebb, főlebb hág az ég karimáján s ros-télyossá piritja azt a kisbérést, ki egy megrakott szekertéjén hanyat fekszik s szemtelen vakmerőséggel tárja kérges kebelét a napnak, mintha mondaná: „Ide süss no!” Egész hanyagul vet néha egy-egy szót jól nevelt ökreinek: „csá Rendes, hajsz Villás, hó!” — Azonkívül dudorász ő is valami alkalmi nótát, hogy: „Mire a nagy aratásnak vége lesz stb.” s gondol a Pankára vagy a Böskére, mert hát az ő kisbéresi szívében is tüzet taplotta az érzelem taplója.

Madár hús árny ülén, hogárka a gabonaszár tövében húzódik meg a forróság miatt, csak az ember áll és forog merészen, hogy betelje az irás szava: „Orcád verejtékével keresd kenyeredet!” A tanya láb-jában zuhogva, zörögve szedi a lélegzetet a gép, mely kifosztogatja az Isten áldását a szalmából, ott fűt ebbe a veszett melegbe egy Szenegambiából elszalasztott fekete fickó, míg egy olajba főzött kékbélis subjectum egész akadémiái nagy képpel vizsgál jobbra-balra. Ő itt a legnagyobb ur, neki engedelmeskedik a szörnyeteg masina, ő a gépész. Egyet csavar a regulatoron, egyet a moderaton s alkalmilag a kazal aljában nyugvó csutorán is, mert hát nemcsak a „cantores amant liqueres”, hanem a maschinisten is. A gép pedig mint a cápa az apró halakat, úgy nyeldesi le a kékéket, szíjjal hozzákötött társa meg haragosan lökdösi a füstöt a fénytől izzó levegőbe, s messze szóló biigetessel hirdeti a gőz diadalát. Mert bizony óriásit haladt az emberiség; a természetnek egy-egy befogott erőjével vagy elemével ezer meg millió kezét pótol. Méltó jusson csodálkozott el az András kocsis. Midőn ugyanis az ispán ur a különböző gépeket állitgatta fel és próbálgatta a gazdaságban: az öreg András már figyelemmel bámulta. Megszólítja egyszer az ispán: „Úgy-e András, csodálatos dolgokat tudnak ma már csinálni az emberek?” — „Igazán, éppen azon gondolkodtam, hogyha most böles Salamon élne, semmit sem tartanának róla!”

Delelőbe ért a nap. Nevetve, csacsogva húzódik a munkások egy-egy jótékony fa árnyába, vagy a nagytestű asztag mellé s olyan étvágygyal látnak a szegényes koszt elköltéséhez, melyet pénzért is megvenne tőlük valami náthás háziúr. Aztán lehajtják izzadt fejüket arra az édes kedves anyaföldre s fél-óra alvással visszateremtik a fogyatkozott erőt, mint az a hajdani híres ur ember Antaeus birkózása alkalmával.

Oh véghetetlenül jószágos ez a föld! Sohasem kérdezzük tőle, vajjon tetszik-e az neki, a mit vele cselekszünk, hogy a szép hús erdőt kiirtjuk fölé, meztelenül hagyva testét a nap tüztének, hogy folyóit megrendszabályozzuk, mint a tisztelt Házat, tavait kiszárítjuk s ő szomjazni kénytelen, testét felhasogatjuk, hantjait összetörjük, sokszor zöld ruháját vérrel keverjük be, halottainkat elászuk kebelébe. Itt okvetetlenkedünk rajta, áldjuk és átkozzuk s ő táplál minket.

A föld türelmesen enged történni mindent. Szolgál, engedelmeskedik annak a parányi embernek, a kinél ő 18'000,000'000,000,000,000 (18 trillio)-szor nagyobb.

A nap alább hajlik égi utján, én tovább jutok sétámon. Utamba esik a temető, a vidám, vörös és tört szívek pihentető ágya. Milyen békes szomszédságban alusznak itt olyanok is, a kik nem fértek meg annak idejében ebben a rengeteg világban! Egyként kibajta a fű, ráborul az akác annak sírjára is, kit selyemben, azéra is, kit darócban temettek el. A szegény halmán ócska fejta gyászol, a gazdagén nagy köoszlop, bizony nehéz lesz az alul előjönni majd a feltámadáskor.

— — — A barnuló alkony hunyó világa sárgás fényt terít a földre, rózsaszín fátlyolt szó az akácok csúcsaira. Majd felbukkan a pontos járású új hold világa s az egész környezet előnti ama békével, nyugalommal, mely az esti órák főbáját képezi. A fák elnyuló árnyai olyan lágyan fektünek el, mintha csöndes vízben tükröződnének vissza, a lenge szellő lanyhán enyeleg, mintha a szendergő természetet csókolná álmában.

A csillagok egyenként, csoportonként előtűnnek, mint a véghetetlenég mélységében elrejtett igazságok és lassan-lassan a föld elcsendesedik, jobban mondva — az élet a földön nyugalomra hajlik, az ég fenséges tisztaságában ragyog, míg nyugoton a láthatár szélén elterült, alig látható fellegben egy-egy zajtalan vilámlás cikázik át, mintha csak egy gondolat röppenne el a természet nyugodt homlokán.

Nadas, kicsiny ház ablakán tűzvilág dereng, hivatva repülnek ki a fehéres fényszálak az útra. A Palkó béres nem is állja meg, hogy be ne szőljön arra bangyalogtában: „Böske, osztég vasárnap itthon légy, együvök.” — „Gyühet is, mehet is” vág vissza a leány, a mely lakonikus beszéd bizonyára nem a legjobban esőleg fut a Palkó füle csatornáján keresztül a szíve közepéig.

Valami jótékony balszam, valami gyógyító van abban, ha az ember az esti természetel társalog s megérti annak néma beszédét! A serenitas (derű) közlékeny és ihletteljes. Nincs bánat oly nehéz, nincs szív ügy összetörve és nincs kedély oly sötét, hogy enyhülést ne találjon egy szép este a csillagos ég alatt, ha fel tud emelkedni a jóságos és könyörületes Világossághoz, mely a bánatot és sötétet magához vonja, vagy elcsendesíti.

Belemerül ilyenkor az ember a véghetetlen szeretet ocaánjába és a határ nélkül való Jóságos és Szépségen keresztül csillagokról csillagokra száll s útjában találkozik mind azokkal, kiket szeretett s együtt van azokkal, kiket szeret.

A Palkó béres bús hangja zavar ki melázásomból, ki a „Hóttigbeteg” zsidóhoz tért be egy kis búfojogatóra. A nagy, szent csendességben fájoan száll végig keserű nótája a nyugvó világ fölött:

„Csillag ragyog a csillagos égen,
Nekem is volt egy csillagom régen.
De elhagyott, hűtlen lett az álnok,
Lányok, lányok, hej azóta
Nem nézhetek rátok!”

Hej Palkó, Palkó, én is olyanformán vagyok!
Jó éjszakát!!!

Kajabusz.

Szurkosné.

Szurkos néni derék asszony,
Szeretik is ötet nagyon:
A falunak ifja véne
Akár tűzbe menne érte!

Mert (igy mondja Lurka Pista)
„Valóságos kis jurista”:
Olyan okos, mint senki más...
És a mit mond, az szentírás!

Ó osztogat igazságot
S corpus jurist bár nem látott:
Rendet csinál nem egy pörben,
Hogy a bíró se különben!

S mily olcsón mond ítéletet! —
Olcóbban már nem is lehet:
Egy cipőcska, egy kevés bab
— S igazságot mindkét fél kap!

Azután a jó emberek,
Ha ujság kell, hozzá mennek:
Ó tud mindig „ujdonságot”,
Mit más nem tud, se nem látott.

S néha a nagy buzgalomba
A sulykot jó messze dobja.
És van még egy szép szokása:
Bekottyán a más dolgába.

„Mért jött meg a Türi Sára?” —
„Elkergette a gazdája...”
„Mit mondott a Bagó Lidi?” —
„Hogy a... de a manó hiszi!...”

Meg aztán a Cifra Jóska,
Hogy volt, hogy nem, mind elmondja;
Szóval: „minden lében kanál.”
És hallgatót mindig talál.

Futkos, botlik erre, arra,
Egész falut felkutatja:
S bizonyosan ott van mindég,
A hol reá nincsen szükség!

Fritser Antal.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

NYILTÉR. *)

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legnagyobb érvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üdítő ital,
kitünő hatásnak bizonyult köhögésnél,
gégebajoknál, gyomor- és hólyaghu-
rutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.
30—26

*) Az e rovatban közöltékért nem vállal felelőséget a szerk.

HIRDETÉSEK.

Harkányi gyógyfürdő. Harkányi gyógyfürdő.

Harkányi gyógyfürdő
Magyarország, Baranyavármegyében.
fürdőidény május 1-től szeptember 30-ig.

Ezen 50° R. természetes meleg ártézi kénforrás nemcsak az ország első gyógyintézetéhez tartozik, hanem a külföld hasonló gyógyintézeit mindebben felülmúlja. Vegyalkatrészeit illetőleg **Dr. Than Károly** vegytanár által teljesített elemzés szerint kénes hévíz, mely iblant, búzenyt és mindaddig ismeretlen szénéleg-kénegőzt tartalmaz. Kitünő gyógyítási hatással bír **csuzos, köszvény, görvény, idült bőrkütegekre, aranyér, nőbántalmakra, fogamzási hiányok, fehérfolyás, sebzések daganatok és higanyos gyógyszerek által okozott mérgezésekre, továbbá májlep, általában mirigy-daganatokra, nehéz hallás, idült szembajok és ivarszervi bántalmak ellen.**

A fürdőigazgatóság sok évi tapasztalat alapján kijelentheti, hogy ezen csodaszzerű gyógyforrásnál ezrek és ezrek a legmakacsabb és legnehezebb betegségekben is egészségüket és épségüket visszanyerték, a miért is a legnagyobb elismerést érdemli. E fürdő a maga nemében egyedül, minden más akár belföldi, akár külföldi hasonló gyógyforrást, gyógyhatás tekintetében felülmúl; a mit különben az évről évre szaporodó vendégek száma is bizonyít.

Az utazásra ajánlható: Budapest-pécsi vasut vagy Déli vasut Budapest-Kanizsa-Barcsi vonala, állomás: **Pécs**, alföldi vasut Eszéken át Villányig, Mohács-pécsi vasut, állomás: **Villány**.

Posta- és távirat-állomás.
Bővebb tudósítást a legnagyobb készséggel **Dr. HELLER JÓZSEF** rendes fürdőorvos nyújt.
Harkány, 1884.

A fürdő-igazgatóság.

12—8

3041. szám.
kig. 1884.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megyébe kebeleztet Temerin községében szervezet, de még törvényhatóságilag jóvá nem hagyott, másodorvosi állomás ideiglenes helyettesítés útján való betöltésére ezennel pályázat nyitattik. Miről pályázni óhajtok oly felhívással értesítetek, hogy az 1876. évi XIV. t. c. 143. § a értelmében felszerelt folyamodványukat folyó évi július hó 31-ig ezen szolgabíróshoz benyújtsák.

Ezen állomással a jelenlegi orvos haláláig 500 frt., annak halála után pedig 800 frt évi fizetés, 50 kr. éjjeli és 30 kr. nappali látogatási, valamint 20 kr. halottkémiai díj élvezete van egybekötve.

Kelt Ujvidéken 1884. évi július hó 21-én.

Kolozsváry Sándor,
szolgabíró.

2—2

Árlejtési hirdetés.

Járek község elöljárói részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Bács-Bodrogh megye tekintet-s törvényhatóságának folyó évi július hó 3-án 6453. sz. a. kelt határozatával jóváhagyott tervrajz és költségvetés alapján községünkben ujonnan építendő jegyzői lakház árlejtése 4744 frt 17 kr. o. é. kikiáltási árral folyó évi augusztus hó 3-án d. u. 3 órakor a község házában fog megtörténni; felhívtnak az árlejtési szándékozók, hogy a kikiáltási ár 10% báratpénz letévése mellett árlejtethetnek.

A feltételek a helybeli elöljáróságnál mindenkor megtekinthetők.

Kelt Járekon, 1884. évi július hó 21-én.

Mikovics Kálmán, **Wallrabenstein,**
jegyző. 3—2 Richter.

Pályázati hirdetmény.

Rém községben (Bács-Bodrogh megyében) a magyar német tannyelvű róm. kath. kántortanítói állomás megürülvén, arra pályázat hirdettetik.

A kántortanító évi fizetése: 450 forint, 3 öl puha hasábfá, 2 öl szalma, két szoba, egy konyha és egy kamarából álló szabadlakás és 350 □ öl házi kertnek használata és 600 lélek után az anyaszentegyházban dívó stolaris jövedelem. A megválasztandótól megkívánatik a magyar és német nyelvben, nemkülönbön a kántori teendőkben és orgonálásban tökéletes jártasság; köteles a mindennapi és ismétlő iskolában a törvénytiszta tantárgyakat tanítani, és vasár- és ünnepnapokon az istenteni tiszteletnél a kántori teendőket végezni. Állomását a megválasztandó folyó évi augusztus hó 27-én okvetlenül elfoglalni tartozik. Állomásán csak egy sikeresen befejezett próba év után nyer megerősítést. A választáson megjelenők előnyben részesítetnek. A kellelőg felszerelt folyamodványok a rémi iskolaszékhez címezve folyó évi augusztus hó 25-éig főt. dr. Csicsáky József prépost, és esperes-plébános urhoz Bács-Almásra küldendők.

Kelt Felső-Szent-Ivánon, 1884. július 23-án.

Garay József,
lelkész, iskolaszéki elnök.

3—1

Ház-eladás.

A zombori Széchenyi körúton fekvő 351. számú **Rezs-nován-féle** lakház azonnal **bérbe adandó,** esetleg **szabadkézből eladó.**
Bővebb értesítést ad
Husvéth István.

3—1

Magyar leszámítoló és pénzváltó bank.

Az aratási évad alkalmával ajánljuk a t. c. termelők és kereskedők figyelmébe: több mint 400,000 métermáza befogadási képes éggel bíró

köznaktári telepünket Budapesten.

Hat raktári épület és egy nagy gabna Elevator áll készen termények és áruk beraktározására, kezelésére, kiraktározására vagy tovább küldésére a legutányo-abb díjak mellett.

Ajánlunk olcsó kamatláb mellett **előleget** a beraktározott, sőt már a címünkre feladott terményekre.

Elvállaljuk a ránk bízott termények **bizonyában való eladását** akár a vidéki állomásokról, akár pedig raktárainkból. — Ajánljuk továbbá teljesen felszerelt raktárainkat **Szegeden, Barcsan és Temesvárt.**

Vasuti és gőzhajózási vállalatok részéről fönt elősorolt vállalatainak kiváló kedvezményekkel bírnak.

Magyar leszámítoló és pénzváltó bank
Budapesten. 3—3

Föld-haszonbérbeadás.

A sztanisicsi úton fekvő, körülbelül 300 katasztrális hold terjedelmű, első minőségű

szántóföld,

10 hold egészen vízmentes réttel, az azon levő **gazdasági épületek és lakházzal,** ugy **gazdasági szerelvényekkel** együtt, vagy azok nélkül, **6, esetleg 10 évre** haszonbérbe adatnak. — Az ugarföldek jelenleg már felszántva vannak.

Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos

Lalossevits Jakab
Zomborban.

3—1

Nincs többé fogfájás!

DOM MAGUELONNE főnök a tisztelendő benediktinusoknál **Soulacban** (Gironde)

FOG-SZERE

használatá által.
Két arany érem, Bruxelles 1883. a legmagasabb kitüntetés. — Főitalálva 1873. Boussard Pierre prio által.
1 palack 1., 2. és 4 frt, per 75 kr. és 1 frt, pasta 1 frt.

Eau de Zenobie erősítő, megtartó és egyedül képes a szín viszszaállítására ép egy a hajnál, nint a szakállnál, azt hajlékonyná teszi és növesztí. 1 palack.
Tincture du dr. Richard, a haj eredeti színehez visszaállít ására, rögtöni siker. 3 frt 1 palack.
Eau de Phénix I. kitünő szer a haj színének visszanyerésére, 2 vagy 3-szori használatra minden további eljárás nélkül előtte vagy utána.
Eau de Phénix II. ugyanazon eredm. y mint az I. sz., siker 2 nap után.
Gouttes du dr. Thompsen szakáll-festőszer, kőnyű használat és gyors siker.

Lotion vegetale Cephaline, jótékony a fejmossaásra egyszersmind a hajnövesztésre.
Arnicaine toilette. Egyedüli szer mindenféle bőrbetegségek, kiütések, égések stb. ellen.
Parfümök, nagy választéka az ismert angol és francia illatszereknek.
Poudre fleur de riz de Lahore, elismert legjobb rizspor, finom illattal.
Glycerine anglaise, kitünő szer a bőrnél fagyások ellen stb.

Függynökség a nagyban eladásra
A. Seguin 3. rue Huguerie Bordeaux.

Raktár Zomborban: Heindlhofer Robert és Weidinger S. és Zs uraknál.